

Witajcie w JORVIK

York w latach 70 ubiegłego wieku doświadczył okresu wzrostu i zmian. Stare budynki były opróżniane by wyjść naprzeciw potrzebom nowych mieszkańców, biznesów i odwiedzających York. W 1972 York Archaeological Trust zostało założone jako niezależna jednostka charytatywna, której głównym zadaniem było zachowanie i zinterpretowanie archeologicznych złóż, które były wydobywane na światło dzienne. Cała 2000 letnia historia Yorku jest reprezentowana poprzez pozostałości archeologiczne, które sięgają czasów założenia fortu legionu w czasach rzymskiej okupacji. Poniżej historycznego nawarstwienia znajdują się dowody na istnienie ludzkiej aktywności w prehistorii.

Jedno z pierwszych wykopalisk przeprowadzonych przez Trust było głębokim, wąskim rowem u podstawy Lloyds Bank, Pavement, podczas budowy nowego sklepienia banku. Wykopaliska ustaliły, iż archeologiczny depozyt w tej części Yorku przetrwał na znacznych głębokościach, wspaniale zachowany dzięki wilgotności i beztlenowej kondycji ziemi. Pojawiła się złożona sekwencja archeologicznych poziomów. Niektóre z nich reprezentują budynki z wikliny i drewna pochodzące z okresu anglo-skandynawskiego – okresu trwającego prawie 200 lat który zaczyna się wraz z przejściem miasta przez armię wikingów w 866 roku. Znaczenie tych odkryć zostało szybko rozpoznane: żadne budynki z tego okresu nie przetrwały nigdzie indziej w Anglii.

W momencie rozpoczęcia przebudowy przez radę Yorku terenu Coppergate, który był poprzednio zajęty przez fabrykę słodyczy Craven, YAT przeniósł się tu w celu odbycia 6-miesięcznych wykopalisk, z wiedzą, iż z dużym prawdopodobieństwem więcej anglo-skandynawskich pozostałości, może zostać odnalezionych. Z powodu skali i jakości tych pozostałości, wykopaliska zostały rozszerzone do pokrycia kilometra kwadratowego centrum miasta i trwały 5 lat, od 1976 do 1981 roku. Podczas wykopalisk archeologowie odnaleźli więcej drewnianych domów (w niektórych miejscach mierzyły one 2 metry), wysypiska śmieci i latryny z Epoki Wikingów. Co więcej, pojedyncze artefakty pokazały dowód na wachlarz domowych i przemysłowych aktywności i zasięg kontaktów handlowych w całym świecie wikingów. Na poziomie mikroskopowym gleba zawierała rośliny, pyłki i pozostałości po insektach. Archeologiczne dane uzyskane podczas wykopalisk zawierają 11 tysięcy rysunków o kontekście archeologicznym, 12 ton próbek ziemi, 230 000 fragmentów ceramiki i 4,5 tony kości zwierzęcych. Wszystko jest wciąż dostępne dla badaczy co zwiększa naszą wiedzę o okresie wikingów w Anglii.

JORVIK

VIKING · CENTRE

Ponad 500 000 ludzi przybyło by zobaczyć 'wykopaliska wikingów', przyglądając się pracy archeologów ze specjalnych platform. Zainteresowanie ludzi i mediów było tak rozległe na tym terenie, a także powszechne pragnienie, że archeologia tego miejsca zostanie zachowana, że zaplanowano uczynić to stałą atrakcją turystyczną. Aby tego dokonać zajęto podziemia poniżej nowego centrum handlowego w Coppergate. Oprócz pokazania znalezisk z Coppergate, Jorvik Viking Centre starało się stworzyć miejski krajobraz Yorku z epoki wikingów, po to by zwiedzający mogli zanurzyć się w widokach i dźwiękach wczesno-średniowiecznego miasta. Wszystkie działania opierały się na szczegółowych dowodach dostarczonych przez wykopaliska. To wysoko innowacyjne podejście zawierało rekonstrukcje wikingowskich domów i warsztatów na działkach, które kiedyś były zajęte przez wikingów, wypełnienie ich przez manekiny ubrane w wikingowskie stroje ze ścieżką dźwiękową która zawierała nagrania głosów mówiących w staronordyjskim - jednym z języków, który był używany w mieście w tamtych czasach. Wiele trudu zostało podjęte w celu zapewnienia autentyczności. Specjaliści w kryciu strzechą, garncarze, żaglomistrzowie, wypychacze zwierząt, złotnicy, rzeźbiarze w drewnie, bednarze i garbarze razem współpracowali w zespole do projektowania i konstrukcji. Jedną z najbardziej znanych cech Jorvik było zastosowanie syntetycznych zapachów, których zadaniem było przywołanie otoczenia pachnącego obróbką metalu, gotowaniem i dołami ze śmieciami. Ta technika jest dzisiaj znacznie częściej stosowana, gdyż zastosowanie zapachów jest obecnie uznawane za sprawdzony sposób, który sprawia, iż muzea pozostają na dłużej w pamięci.

Drzwi do Jorvik zostały po raz pierwszy otworzone w 1984 roku i w pierwszym roku działalności odwiedzone go prawie 900 000 razy. Od ponad 30 lat Jorvik jest jedną z najpopularniejszych atrakcji turystycznych Yorku i ma on wielki wpływ na powszechne postrzeganie archeologii i Epoki Wikingów.

Jim Spriggs

Przybyłem do Yorku w ponury, październikowy dzień w 1972 roku by podjąć pracę jako konserwator w nowo założonym York Archaeological Trust, ale tak naprawdę nie wiedziałem czego oczekiwać. Temat wykopalisk był mi już znajomy gdyż w przeszłości brałem udział w wielu z nich, jednak nie miałem żadnego doświadczenia w zakładaniu laboratorium i praktycznie żadnego pomysłu w jaki sposób prowadzić takie laboratorium. W dniu przyjazdu, nie miałem gdzie mieszkać i gdzie pracować. Jednak w ciągu kilku tygodni udało mi się wynająć przytulną kawalerkę, która znajdowała się w schowku w piwnicy Yorkshire muzeum i którą dzieliłem z technikiem muzeum. Pierwsze 'laboratorium' było wyposażone w bogaty zbiór sprzętu i wyrobów szklanych, niektóre z nich, jak później odkryłem, pochodziły z chemicznego laboratorium Yorkshire Philosophical Society, które istniało w Yorkshire muzeum przed 1900 rokiem!

Moja pierwsza, stała pracownia do konserwacji składała się z dwóch małych pokoi w piwnicy w St Mary's Lodge na Marygate, były one ciemne, wilgotne i narażone na podtopienia. Ale razem ze stopniowo zwiększającą się liczbą moich pracowników i studentów daliśmy radę przetrwać tam prawie 8 lat. Jako rezultat wielu próśb udało nam się wypożyczyć sprzęt z wielu miejsc, wliczając w to kilka uroczych mahoniowych ławek, oryginalnie pochodzących z działu spożywczego w Woolworths, jednakże zostały one znalezione w starych budynkach rzeźni w Fishergate, budynki te miały być oddane do rozbiórki.

Większa część znalezisk, która przybywała do laboratorium nie była od razu identyfikowana czy efektywna, dużą ich część stanowiły fragmenty skorodowanego żelaza. Już od pierwszego dnia ustaliliśmy zasadę, która mówiła, że każdy fragment skorodowanego żelaza powinien mieć wykonane zdjęcie rentgenowskie co w większości wypadków pozwalało na jego identyfikację. Wiedzieliśmy, że szpitalny rentgen nie był przystosowany do badania metali, więc przez kilka następnych lat w regularnych odstępach czasu wszystko było zabierane pociągiem do Ancient Monuments Laboratories w Savile Row w Londynie, zdjęcia rentgenowskie były wykonywane za pomocą fabrycznego sprzętu.

Wilgoć na Coppergate przyczyniła się do niezwykle efektywnego zakonserwowania oryginalnych belek i szkieletów z plecionki i gliny, które tworzyły budynki i konstrukcje stojące na tym terenie w epoce Wikingów. W rzeczy samej, w ciągu kilku dni od rozpoczęcia prac, zaczęły się one

JORVIK

VIKING · CENTRE

pojawiać i od razu wiedzieliśmy, że znaleźliśmy coś o niezwykłym, archeologicznym znaczeniu. Moje podekscytowanie powoli malało, gdy zdałem sobie sprawę z tego, że moim głównym zadaniem było nadzorowanie wydobycia drewna podczas wykopalisk, jego przechowywanie w bezpiecznym miejscu jak również jego późniejsza, permanentna konserwacja.

W tamtym okresie, tak naprawdę nie istniała wiedza na temat tego jak dokładnie postępować z materiałem który był nasiąknięty wodą. Kierując się zdrowym rozsądkiem wiedzieliśmy, że będziemy potrzebować dużej liczby zbiorników, które zabezpieczą znaleziska przed zniszczeniem i przechowują je pod wodą. Zaczęliśmy więc tworzyć zbiorniki pokryte drewnem i plastikiem, a następnie włóknem szklanym. Wreszcie dla większych fragmentów drewna które miały około metra długości, używaliśmy wielkiego wybetonowanego zbiornika który pochodził z czasów wojny i znajdował się na wolnym powietrzu, na lotnisku Clifton. Była tam również stara wojenna pompa pożarowa napędzana benzyną, która w nagłych przypadkach była bardzo przydatna. Szczególnie gdy musieliśmy wypompowywać tysiące litrów wody ze zbiornika aby zachować drewno w dobrej kondycji, co wymagało czyszczenia, lub (znacznie później) aby wybrać drewno, które wymagało konserwacji.

W 1980 roku wynajęliśmy część starego lokum znajdującego się w York Art College w Galmanhoe Lane, Marygate. Te dwa raczej zniszczone budynki wyposażyliśmy jak nowe, zaprojektowane z zamysłem pracownie i laboratorium gdzie YAT wykonywał prace konserwatorskie przez wiele nadchodzących lat. Obok była nasza pracownia 'mokrego drewna' z nowoczesną sekcją do osuszania, oraz specjalnie przez nas zaprojektowane trzy duże, pionowe i ogrzewane zbiorniki. W końcu mogliśmy zacząć zajmować się drewnem z Coppergate, w zaplanowanym 18-miesięcznym cyklu, używając rozpuszczającego się w wodzie polimeru woskowego i glikolu polietylenowego. W głównej pracowni mogliśmy zacząć pracę od opisywania, oczyszczania i zabezpieczania wielu tysięcy artefaktów z Coppergate i innych terenów w Yorku.

Czasami zostaje mi zadane pytanie, co było najbardziej ekscytującym momentem mojej kariery? Z pewnością najbardziej ważnym przedmiotem, który pomogłem wykopać i potem odnowić był angielski hełm z Coppergate, znaleziony przez mechaniczną koparkę na początku budowy tego, co w 1981 miało się stać muzeum Jorvik.

Julian Richards

Do czasu gdy wykopaliska odkryły warstwy pochodzące z epoki Wikingów teren był już bardzo głęboki i używano elektrycznej wyciągarki do usuwania wykopanej ziemi. Wyciągarka miała haczyki na które można było zaczepić cztery wiadra na raz, pracą letnich wolontariuszy było zaczepianie pełnych wiader na haczykach, a następnie wyciągarka przenosiła je poza teren wykopalisk. Niestety, pewnego dnia uczestnik przyczepił jeden z haków do swojego paska u spodni, dowiedzieliśmy się o tym słysząc jego krzyki gdy został uniesiony w powietrze niczym cyrkowy akrobata. W końcu udało się go bezpiecznie sprowadzić na ziemię.

Na pewnym etapie więźniowie z otwartego więzienia w Askham Bryan brali udział w wykopaliskach, pomagając przy niektórych fizycznych zadaniach. Mieli oni również pewne specyficzne umiejętności, które przydały się podczas jednego z poranków. Główna brama wejściowa do miejsca była zamknięta na kłódkę i tego dnia Richard Hall dyrektor stanowiska zapomniał kluczy. Cały zespół czekał na zewnątrz podczas gdy Richard był zły na siebie z powodu utraty cennego czasu. Richard zamierzał już udać się do domu po zapomniane klucze, jednak jeden z więźniów powiedział mu żeby się nie martwić, skierował się ku tłumowi, który gromadził się dookoła bramy i w mniej niż minutę zamknięcie zostało złamane a brama otwarta.

Richard Hall miał w zwyczaju robienie obchodu wokół terenu gdy zbliżał się koniec każdego dnia roboczego. Pisząc swój dziennik terenu aktualizował swoje informacje na temat postępów i rozmawiał z każdym z asystentów wykopalisk. W tym czasie pracowałem na jednej z ulic, z przodu kamienic, stale przekopując całą drogę poprzez cienką warstwę pozostałości po zabudowaniach. Richard stanął obok mnie i poprosił o informacje. Zacząłem opowiadać mu o sekwencji poziomów gdy nagle zauważyłem, że stoi on na grafitowej, okrągłej broszce Wikingów, która przed chwilą pojawiła się na powierzchni. Przetrwiała próbę i jedyną pamiątką po tym wydarzeniu jest wyszczerbienie w rogu, gdzie spoczął but Richarda. Znajduję się ona teraz na wystawie w Jorvik muzeum.

Coppergate jest najbardziej bogatym archeologicznie miejscem w jakim miałem szansę pracować. Na terenach zamieszkiwanych w przeszłości, w pobliżu kamienic od strony ulicy można było odkryć wiele artefaktów, było niezwykle trudno skończyć dzień bez jakiegoś znaleziska - monety, końcówki pasków, broszki, a także części drewna i skóry. Archeologowie nie powinni wykazywać zainteresowania przedmiotami ale było niezwykle ciężko nie być

JORVIK

VIKING · CENTRE

podekscytowanym, gdy prawie każdego dnia można było znaleźć coś co było znajdowało się w ziemi od czasów gdy kupcy i twórcy rękodzieła z Coppergate to zgubili.

Praca na Coppergate była świetną praktyką dla początkujących archeologów. Precyzyjna stratygrafia kamienic u frontu ulicy była niesamowita. Warstwy mułu, gliny i popiołu na podłodze były bardzo często jedynie jednocentymetrowe ale opowiadały historię zamieszkania i użycia warsztatów. Wymagano od nas przeprowadzenia starannych stratygraficznych wykopalisk i żeby wyciągnąć z nich jakiś sens należało rozumieć co się dzieje. Z tego powodu Richard Hall powołał asystentów wykopalisk, każdy z nich zarządzał jedną z kamienic, i zawsze pozostawał na swoim miejscu. Podczas zimy w latach 1979-80 dostałem przywilej przebywania przez kilka miesięcy w jednej z kamienic, stopniowo odrzucając warstwy dookoła pieca do obróbki metalu, który był używany do odlewania cennych metali. Oczyszciliśmy sekcję od góry do połowy pieca i zaznaczałem każdą warstwę w miarę jej usuwania. Ostatnia sekcja, na podstawie moich oznaczeń, została opublikowana w końcowym raporcie z Coppergate.

Jednym z trwałych wspomnień dla poszukiwacza był ostry zapach szamba z czasów Wikingów, tych samych które zostały odtworzone w Jorvik. Gdy warstwy szamba zostały odsłonięte ich zapach był tak samo ostry i nieprzyjemny jakby były tam umieszczone tego samego dnia. Ci z nas którzy zazwyczaj biegli do Greggs'a na przerwie by zaopatrzyć się w paszteciki z kiełbaskami i ciastka dostawali bardzo znaczące spojrzenia i byli obsługiwani niezwykle szybko.

Neil Rogers

Przybyłem do Coppergate w 1979 jako osiemnastolatek, dopiero co skończyłem liceum i dostałem się na archeologię w Durham. Dwa miesiące wykopalisk na terenie Coppergate były świetnym początkiem mojej rocznej przerwy.

To miejsce było ogromne! Rozmiar i głębokość, a także metalowe słupy wspierające teren i ludzie pracujący tam jak w ulu, to wszystko oszałamiało.

Szczególnie pamiętam zespół w dolnej części terenu, używali oni motyk na dużej powierzchni i nucili muzykę z Robinsona Crusoe.

Obsługiwałem również mechaniczny dźwig, który podnosił ziemię i wrzucał ją do taczek. Niestety była to ciężka praca, a ja nie byłem zbudowany jak typowy sztangista!

JORVIK

VIKING · CENTRE

Pewnego dnia, zwróciłem uwagę jednemu z nadzorujących, że zauważyłem tam kawałek skózanego buta wystającego z jednego z sektorów. I nie, nie pozwolono mi tego wyciągnąć, pionowy podział sektorów był najważniejszy!

Raz podczas niezwykle gorącego lipcowego dnia, gdy kopałem w jamie wyłożonej wikliną, poczułem zapach zgniłego, rozmokłego materiału organicznego - prawdopodobnie odchodów - który ciągle unosił się w powietrzu.

Szczególnie podobała mi się wielokulturowość, działania zespołu i fakt, że wszyscy ludzie, których tam poznałem byli przyjacielscy, Cechował ich różny wiek i różne pochodzenie: Szwecji, Dania i USA. Wykopaliska w Coppergate skutkowały w rozwinięciu się kilku długo trwających związków i małżeństw, a ja sam spotkałem tam moją żonę! Jak widać, w Coppergate nie chodziło tylko o dokonanie niezwykłych archeologicznych odkryć.

Nicky Rogers

Pomimo małego doświadczenia, było dla mnie jasne, że wszystko w Coppergate było lepsze - z moich wspomnień: mieliśmy lepszą płacę, sprzęt był bardzo dobry - głębokość stanowiska wymagała użycia mechanicznego dźwigu, który usuwał taczki pełne ziemi, ale to wszystko wciąż wydawało się wspaniałe - i ze wszystkich projektów, w których brałam udział, zakwaterowanie w tym było najlepsze.

Na początku pracowałam na tyłach stanowiska ale po kilku tygodniach zostałam przeniesiona na górny poziom, gdzie pracowałam wewnątrz jednej z kamienic; dookoła terenu znajdowały się drewniane pozostałości konstrukcji i duża ilość chrustu na ziemi, zajęło mnóstwo czasu żeby to w pełni odsłonić. Raz na jakiś czas Richard Hall przychodził i sprawdzał jak postępowała praca, jego częste instrukcje skierowane do mnie brzmiały: "Utrzymuj wilgotność drewna". Publiczne chodniki znajdowały się przy stanowisku co pozwalało odwiedzającym na posłuchanie wcześniej nagranych relacji Magnusa Magnussona o historycznym tle wykopalisk. Nie zajęło nam dużo czasu, żeby nauczyć się tego na pamięć.

Nie pamiętam żebym podczas mojego pobytu na stanowisku znalazła dużo artefaktów, oprócz tych kilku metalowych fragmentów, które prawdopodobnie były ścinkami metalu pochodzącymi z jego obróbki. Każdy artefakt, który został znaleziony, był zabierany do punktu znalezisk, gdzie informacje na jego temat zapisywane były w księgach znalezisk. Niektóre z ksiąg były potem

używane przeze mnie w mojej późniejszej pracy badacza artefaktów w YAT (York Archaeological Trust).

6 tygodni które spędziłam w Coppergate były dla mnie wspaniałym doświadczeniem. Oprócz przeszukiwania terenu, Richard Hall od czasu do czasu dawał nam wykłady, a także jednego tygodnia zorganizowaliśmy wycieczkę do Ribbleshead żeby zobaczyć długie domy Wikingów. Praca przy wykopaliskach jest także doświadczeniem towarzyskim, często można tam znaleźć przyjaciół; w moim przypadku spotkałam tam przyszłego męża. Dziewięć lat później zostałam wybrana na stanowisko badacza artefaktów w YAT i wróciłam do Yorku w 1988 roku. Od tamtej pory pracowałam tam jako archeolog.

Peter Addyman

Jedno z pierwszych wykopalisk w Yorku, które zostało zorganizowane przez Archeological Trust, miało miejsce pod Lloyd's Bank przy ulicy Pavement obok Coppergate. Dowody odkryte podczas wykopalisk sugerowały, że epoka Wikingów była okresem, w którym ta część centralnego Yorku była najpierw zaprojektowana a następnie rozwinięta. Ponadto, okazało się, że szczątki jakimś cudem były dobrze zachowane, jak również drewniane budynki, tkaniny, wyroby skórzane, nawet roślinne pozostałości, skamieniałe, ludzkie odchody i szczątki owadów, wszystko to przetrwało w rozpoznawalnej formie po 1100 latach.

Wykopaliska w Lloyds Bank Pavement pokazały, że bardziej rozległe badania na tym terenie potencjalnie mogły zapewnić Wielkiej Brytanii pierwszą szczegółową wiedzę na temat głównego miasta Wikingów i budynków z tejże epoki. Ponadto, odkryto również informacje na temat stylu życia Wikingów i ich wkładu w urbanizację Yorku.

Gdy w połowie lat 70 ubiegłego wieku stara fabryka Old Cravens na Coppergate została wyburzona, dzięki próbnym wykopaliskom natychmiast zaczęto odkrywać szczątki z epoki Wikingów pod podłogami piwnic w budynku, który stał na terenie wykopalisk. Ku zdziwieniu każdego; dwumetrowe, drewniane budynki były perfekcyjnie zachowane, wraz z ich stolarskimi nienaruszonymi detalami. W środku i dookoła budynków odkryto wiele rzeczy, nie tylko takich, które są charakterystyczne dla terenów archeologicznych; kawałki ceramiki, kości zwierząt, małe metalowe obiekty itd., ale także wachlarz obiektów, których nigdy wcześniej nie widziano – rzeczy zrobione z drewna, tkanin i skóry – a nawet jedwabiu; metalowe obiekty zachowane w

JORVIK

VIKING · CENTRE

idealnym stanie; żelazne przedmioty prawie w ogóle nie zardzewiały, przedmioty z brązu wciąż nie ulegające korozji i błyszczące.

Bardzo szybko okazało się, że Coppergate jest fantastyczną szansą do nauki na temat kształtującego się okresu w życiu Brytyjczyków - odrodzenia się miast tuż po rzymskiej epoce. W tym miejscu możemy po raz pierwszy ujrzeć jak twórcy Yorku, ta mieszanka Anglosasów i Wikingów żyła. Zarabiali swoje pieniądze, budowali swoje domy i sklepy, ustalali komercyjne tradycje, które są wciąż obecne w Yorku, na tej samej ziemi ponad 1000 lat później.

Te prawdziwie niesamowite znaleziska zaimponowały prawdziwie niesamowitym ludziom, którzy wsparli kampanię na rzecz zbiórki funduszy, co pomogło wykonać rozległe wykopaliska na Coppergate. Magnus Magnusson, jedna z najbardziej znanych brytyjskich osobowości telewizyjnych, mistrz pytań 'Mastermind' w BBC, poprowadził kampanię. Książe Walii zgodził się być patronem, dołączyła do niego królowa Margrethe z Danii a także król Szwecji: Carl XVI Gustaf, pretendent do tronu norweskiego: Harald oraz prezydent Islandii; wszyscy z entuzjazmem podchodzili do odkrycia czegoś więcej na temat wkładu Wikingów w początki europejskiego życia miejskiego.

Pięć długich, wąskich działek znajdujących się z tyłu Coppergate, wzdłuż pobliskiej rzeki Foss, były częściowo lub zupełnie przekopane. Sklepy i budynki wykorzystywane jako miejsca pracy zostały odnalezione z przodu nowoczesnej ulicy – gdzie ich spadkobiercy wciąż mieli swoje siedziby aż do rozpoczęcia wykopalisk. Z tyłu były podwórza, mniejsze budynki, studzienki ściekowe, doły na śmieci i latryny do utylizacji odpadów (większość odpadów zachowała się w prawie idealnym stanie, m. in. odchody).

Wykopaliska wymagały udziału wielkiego zespołu ludzi. Studenci z całego świata byli zaangażowani w 5 i pół roku wykopalisk, wielu z nich znajduje się teraz wśród najwybitniejszych archeologów na świecie. W początkowym etapie odkrycia generowały pewien rodzaj publicznego zainteresowania, co sprawiło, że teren wykopalisk został otwarty na widok publiczny. Chodniki wokół stanowiska pozwalały ludziom na oglądanie wspaniałych odkryć, które były właśnie dokonywane, podczas gdy zautomatyzowane komentarze wyjaśniały co dokładnie się odbywa. Duży wkład miliona odwiedzających, jakim były opłaty za wejście, pomogły opłacić późniejsze wykopaliska.

Jakie były najbardziej niezapomniane znaleziska? Trudno wybrać, ponieważ było ich 39 tysięcy ... ale zgnieciony ul, który zawierał wspaniale zachowane pszczoły pozostaje w moim umyśle. Te wszystkie różnorodne dowody na istnienie produkcji monet, w tym niezwykle rzadkie matryce do wybijania monet Wikingów i kawałki ołowiu, które były wybijane w innych matrycach, otwierały okno na handel w epoce Wikingów.

Kiedy był najbardziej niezapomniany dzień? Gdy teren był rozbudowywany tuż po zakończeniu głównych wykopalisk, odnaleziono słynny hełm z Coppergate, prawdopodobnie najwspanialszy anglosaski hełm jaki kiedykolwiek został odnaleziony i z pewnością najlepiej zachowany.

Russell Marwood

W 1981 roku byłem 20-latką, który poszukiwał pracy. Ukończyłem college w Yorku z kwalifikacjami w konstrukcjach budynków ale sprawiało mi trudności znalezienie pracy jako projektant.

Powiedziano mi, że utracę moje prawo do zasiłku jeśli nie pójdę na rozmowę kwalifikacyjną, którą załatwiło mi D.H.S.S. W konsekwencji pojawiłem się w biurze Aldwark York Archaeological Trust na początku kwietnia 1981.

Nie potrafiłem nawet wypowiedzieć słowa 'archeologia'. Kojarzyło mi się to z gąszczem czapek i bród. Miej na uwadze, że gdy poszedłem na rozmowę kwalifikacyjną był tam mężczyzna z brodą, w szortach, sandałach i opadającym kapeluszu przeciwsłonecznym. Jeszcze wtedy nie wiedziałem, że ten mężczyzna pomoże mi w mojej karierze, a u jej szczytu będzie świadkiem odnalezienia przeze mnie czwartego i jednego z najlepiej zachowanych saksońskich hełmów wśród wszystkich znalezionych w tym kraju. Tym brodatym mężczyzną był tak naprawdę Richard Hall, dyrektor wykopalisk w Coppergate.

Mam wiele trwałych wspomnień o Richardzie Hallu. Podczas mojej rozmowy o pracę, zapytał mnie czym się interesuję, odpowiedziałem mu, że interesuję się historią, łowiectwem i krykietem, a on zapytał mnie czy chciałbym zagrać w krykieta dla Trust. W żartach powiedziałem: 'Daj mi tą pracę i zagram dla Ciebie' na co Richard odpowiedział: 'Zabiorę Cię w czwartkowy wieczór na mecz na Uniwersytecie w Yorku i zaczniesz pracę w najbliższy poniedziałek'. I tak też zrobiliśmy.

JORVIK

VIKING · CENTRE

Podczas rozmowy kwalifikacyjnej wszyscy zostali uszeregowani przez Richarda w jednym rzędzie do inspekcji. W tamtym czasie, członkowie 'Trust' kopali tam, gdzie teraz znajduje się muzeum pułku na Tower Street. Richard podzielił nas pomiędzy dwa tereny: Tower Street i Coppergate. Zostałem wysłany na Coppergate, gdzie rozpocząłem pierwszy rok z 35 lat pracy w Y.A.T. Było to spowodowane faktem, że Richard chciał mnie zatrzymać na swoim terenie a także w jego drużynie krykieta.

Opróżnianie wiader było jednym z moich pierwszych zadań. Byłem jednym z lepiej zbudowanych osób na miejscu i moim zadaniem było podnoszenie ciężkich i pełnych ziemi wiader ze stanowiska na chodnik i następnie umieszczenie ich na podnośniku, skąd były przenoszone na wywrotkę. Później były one wywożone i opróżniane na stertę. Nie trzeba dodawać, że odnaleźliśmy tam pełno artefaktów!

Pracowaliśmy od 8 do 4:30 od poniedziałku do niedzieli podczas letnich miesięcy. Pozwalało nam to na zapewnienie pracy hordom studentów, których zabieraliśmy ze sobą na tereny podczas lata, a także na wykonywanie naszej pracy na czas.

Jedna historia przychodzi mi do głowy, kiedy przenosiliśmy szkielet ze stanowiska. Po usunięciu całej ziemi z wykopanych kości, próbowaliśmy je osuszyć poprzez ułożenie szkieletu w piwnicy, w której wypełnialiśmy papierkową robotę i która służyła nam za schronienie podczas śnieżnych burz. Tylko śnieg i okazjonalnie oberwanie chmury zatrzymywało naszą pracę, nic poza tym nie stało nam na drodze.

Richard Hall kiedy padało miał w zwyczaju mawiać: " Pada i pluska, czas na mycie garów!" Miał pełno takich powiedzeń. Kościół z naprzeciwka wybijał godziny i o 8 przy ostatnich trzech uderzeniach mawiał: 'Medytujcie, przechadzajcie się i wydobywajcie'

Pewnego dnia młody policjant przybył na miejsce aby poinformować nas, że nie powinniśmy pozostawiać pustych butelek po mleku przy wyjściu ze stanowiska. Wtedy też Richard nalegał, aby przyjmować wszystkich odwiedzających, dlatego młody oficer został zabrany na dół do piwnicy. Na tym etapie ujrzał on kobiecego szkielet, który leżał z jednym ramieniem za jej głową i drugim u jej boku. Właśnie w tej pozycji został on znaleziony na wykopaliskach. Tak czy inaczej, oficer odzyskał przytomność gdy podstawiono mu pod nos sole trzeźwiące. Był on przekonany, że odnalazł ofiarę morderstwa.

JORVIK

VIKING · CENTRE

Mieliśmy w zwyczaju odwiedzać lokalny pub zawsze podczas lunchu, gdzie barman Geoff, którego nie ma już z nami, pozwalał nam na zjedanie naszych kanapek na tyłach baru jeśli tylko piliśmy do nich 'Shandy'. Zawsze zamieniał płytki dywanowe spod ław i przynosił nam zużyte i brudne, żebyśmy mogli wydeptać w nie brud. Gdy wychodziliśmy, odkładał je z powrotem pod ławy.

Mieliśmy w zwyczaju używać szafy grającej Geoffa przez cały czas i udało nam się wybrać piosenkę dla Coppergate: 'In Thoughts of You'' Bill'ego Furry. Teraz za każdym razem gdy ją słyszę, wciąż mam uśmiech na twarzy i myślę o tych wspaniałych chwilach które miałem w Coppergate.

P1 –

JORVIK – MIASTO WIKINGÓW

'Miasto York jest stolicą wszystkich ludzi Nortumbrii... Miasto jest zatłoczone przechodząc wszelkie wyobrażenie i wzbogacone o skarby kupców, którzy przybyli tu ze wszystkich stron świata, ale przede wszystkim przez tych którzy przybyli z Danii'

Żywot Świętego Oswalda, Byrhtferth z Ramsey, 971-2 rok

P1a –

Do X wieku Jorvik był dobrze rozwijającym się miastem z kwitnącym ośrodkiem produkcji i szerokimi powiązaniem handlowymi.

Założony przez Rzymian, York znajduje się tylko 37 mil (60km) od estuarium Humber, które jest połączone rzeką Ouse do Morza Północnego. Ten śródlądowy port posiadał długoletnie relacje z Europą i dlatego też był on istotnym podbojem dla wikingów ze Skandynawii.

Wykopaliska w Coppergate pokazały, że obecność wikingów wpłynęła na wielkość miasta jego kulturę i wygląd, przez co York stał się ośrodkiem o znaczeniu gospodarczym.

Do 1066 roku, 15 000 ludzi żyło w Jorvik, co uczyniło go drugim miastem w Anglii pod względem liczby populacji.

P2 –

UBRANIA I BIŻUTERIA

Wikingowie uwydatniali swój status poprzez ubrania, biżuterię, broń i wyposażenie koni.

Drogie materiały jak jedwab z centralnej Azji czy Wschodniej części Morza Śródziemnego, były traktowane jako cenne przedmioty, które prawdopodobnie były używane jako rodzaj zapłaty lub prezentu. Na drugim końcu drabiny społecznej, ludzie z Jorvik sami tworzyli swoje ubrania.

JORVIK

VIKING · CENTRE

Aksesoria sukienne takie jak klamry, broszki i wykończenia pasków były wytwarzane w Coppergate i noszone przez jego mieszkańców. Niektóre z tych przedmiotów odzwierciedlały style i dekoracje z miejsc takich jak Irlandia czy Skandynawia.

Zwykli ludzie chodzili wszędzie na nogach więc sprzęt jeździecki taki jak ostrogi świadczył o wysokiej pozycji i władzy.

P3 –

BUTY I AKCESORIA

Pracownicy, którzy zajmowali się obróbką skóry wykonali wiele przedmiotów włączając w to buty, paski, rzemienie i pochwy na miecze i noże.

Na miejscu odnaleziono prawie 300 koralików wykonanych ze szkła, kości, poroża jeleni, bursztynu. Większość szklanych koralików jest w kolorze - niebieskim, zielonym lub żółtym.

Niektóre są kolorowe. Naszyjniki zawierały koraliki o różnym kształcie rozmiarze i materiale.

Klucze były wieszane przy pasie, jeśli takowy był noszony, lub przy owalnych broszkach, razem z prywatnymi osełkami które były używane do ostrzenia ostrzy noży. Klucze były zazwyczaj noszone przez kobiety po to by pokazać ich status.

Bogaci mężczyźni i kobiety w Epoce Wikingów nosili często pierścionki. Srebrne lub złote pierścionki mogły zostać przetopione lub jeśli były one cenne, przekazywano je potomnym.

P4 –

ZDROWIE I HIGIENA

'...bo byli przyzwyczajeni, po modzie z ich własnego kraju, czesać włosy każdego dnia, walczyć w każdą sobotę, zmieniać często szaty i zaprzętać swoje myśli przez bezsensowne urządzenia.'

John z Wallingford o postępkach wikingów w Brytanii. XIII wiek

JORVIK

VIKING · CENTRE

Wiele grzebieni wykonanych z kości i poroża jeleni zostało odnalezionych w Coppergate. Były one wykonane z różnych fragmentów, a ich wykonanie było czasochłonne. Te przedmioty były cennym dobytkiem, zostały również odnalezione specjalne ochronne pudełka wykonane z poroży jeleni.

Pensety praktycznie od czasów rzymskich po dzień dzisiejszy się nie zmieniły. W czasach wikingów były one noszone przy paskach lub przyłączone do broszek wraz z patyczkami do uszu i przyrządami do czyszczenia paznokci.

P5 –

WPŁYW ŚRODOWISKA

Dowody takie jak pyłek kwiatowy, zboża, ludzkie odchody, skorupki jajek, kości zwierząt i ryb pomagają nam zrozumieć w jaki sposób ludzie w Jorvik integrowali się z otaczającym ich środowiskiem.

Wielki fragment koprolitu który został znaleziony niedaleko Coppergate zawierał pasożytnicze i jelitowe robaki (maw-worm, whipworm). Robaki te znajdują się zazwyczaj w jelitach człowieka.

Kości ryb pokazują w jaki sposób ludzie wpływali na zawartość rzek. W wcześniejszym okresie mieszkańcy Jorvik spożywali głównie ryby rzeczne i śledzie z Morza Północnego.

Próbki pokazują, iż w późniejszym okresie zanieczyszczenie rzek było większe i ludzie spożywali większe ilości śledzi.

Fragmenty skorupki jajek znalezione w ziemi z Coppergate ujawniają, iż wikingowie spożywali jaja gęsi i kaczki.

P6 –

MIESZKAŃCY JORVIK

Jorvik w X wieku było ruchliwym miejscem, które było odwiedzane przez ludzi z całego świata wikingów, ich celem podróży był głównie handel jak i również chęć osiedlenia się. Jorvik był multi-kulturowym społeczeństwem. Ludzie mieli różny wygląd, używali innych języków, ich wierzenia i mienie różniło się od siebie.

Jeden z odnalezionych grobów w Yorku zawierał szczątki mężczyzny w wieku 40-50 lat, charakterystyka jego twarzy wskazywała na afrykańskie bądź mieszane pochodzenie.

W świecie wikingów istniało niewolnictwo. Roczniki z Ulster pokazują, iż w 821 roku, Howth przybył do Zatoki Dublińskiej z 'wspaniałą zdobyczą w postaci kobiet' podczas gdy Żywot Findana sugeruje, iż ci ludzie zostali sprzedani jako niewolnicy do kolonii wikingów w Brytanii.

Wiele języków było używanych w Jorvik, wliczając staroangielski, staronorweski, fryzyjski oraz języki celtyckie takie jak staroirlandzki i prawdopodobnie staro walijski. Przedstawiciele kościoła mówili również łaciną. Bardziej egzotyczne języki używane przez kupców z islamskiego świata mogły również znajdować się w tej mieszance.

P6a –

KOBIETA Z COPPERGATE

Zaledwie dwa szkielety z Epoki Wikingów zostały odnalezione podczas wykopalisk w Coppergate. Jednym z nich był szkielet kobiety, odnaleziony blisko rzeki Fosse. W momencie śmierci kobieta miała powyżej 45 lat. Analiza izotopów jej zębów sugeruje, iż urodziła się ona w Szkocji, Norwegii lub Szwecji.

Jej budowa ciała była krzepka, mierzyła 5 stop i 2 cale (1.59 m), chorowała na poważne zwyrodnienie stawów. Ukazuje nam to zatem obraz drobnej kobiety w średnim wieku, która utykała i była uzależniona od kuli z powodu problemów z jej prawym biodrem.

JORVIK

VIKING · CENTRE

Teraz możemy przedstawić ten żywy obraz używając zdjęć z CT skanu i analizy jej czaszki która pomoże nam zrekonstruować jej twarz.

P7 –

HANDEL I PODRÓŻE

Zapewnienie sobie bogactwa poprzez handel i płądrowanie jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych zjawisk Epoki Wikingów.

Jako, że statki zaczynały zwiększać swoje znaczenie na morzu, wikingowie stworzyli rozległą sieć handlu używając do tego czasem łańcucha pośredników, którzy przewozili towary z jednego miejsca do innego.

Jedwab i muszle kauri odnalezione w Yorku potwierdzają połączenia handlowe z Centralną Azją, wschodnią częścią Morza Śródziemnego i Morzem Czerwonym. Arabski uczony ibn-Fadlan opisuje połączenia handlowe w X wieku między wikingami i Bagdadem - głównym centrum islamskiego świata.

Skandynawia i Północny Atlantyk zapewniały kości walenia, kły morsów i steatyty, kamienie żarowe pochodziły z Rhineland a regiony bałtyckie oferowały bursztyn.

Irlandia była prawdopodobnie źródłem ozdobnych wpinek jak i również niewolników. Tereny wokół Whitby na północnym wybrzeżu Yorkshire obfitowały w gagat.

P7a –

DOMY

Krótko po 900 roku przed naszą erą Coppergate było podzielone na długie, wąskie posiadłości. Pojedyncze piętra, zabudowań z plecionki wspartej na filarach z podwórkami były zbudowane na końcu ulicy. Miały klepiska i dachy pokryte strzechą.

JORVIK

VIKING · CENTRE

Datowanie poprzez słoje drzew sugeruje, że te budynki były używane pomiędzy 955 a 960 p.n.e. Zbiega się to w czasie z wypędzeniem Erica Bloodaxe'a, ostatniego króla Wikingów w Jorvik.

Po 960 p.n.e. rozpoczęła się nowa fala aktywności budowniczej w Coppergate. Nowy styl układania desek został zastosowany w jedno lub dwupiętrowych domach. Każdy z nich składał się z wklęsłych elementów, które były dopasowane do nachylenia terenu.

Niektóre z nowych domów miały podłogi wyłożone deskami, ale nie znaleziono żadnych palenisk. Strzecha wciąż była używana na dachach, aczkolwiek na jednym z budynków użyto darni i wrzosów. Odpływy pokryte drewnem pomagały utrzymywać klepiska w suchym stanie.

P8 –

GOTOWANIE & JEDZENIE

Środowiskowe dowody sugerują, że wikingowie w Jorvik nie wykorzystywali swoich podwórek pod uprawę, ponieważ były one deptane przez zwierzęta, znajdowały się tam także szamba i doły na śmieci.

Analiza gleby w Coppergate ujawniła fitolity (struktury krzemionki w pewnych tkankach roślinnych) z roślin, takich jak pszenica, jęczmień, żyto i owies. Rośliny te były hodowane poza miastem, ale były mielone na mąkę w domach.

Bydło i owce były chowane na wsi i przewożone do Jorvik 'na kopycie' żeby poddać je ubojowi. Świnie coraz częściej były pokarmem dla ludzi w Jorvik i były najprawdopodobniej trzymane na podwórkach. Kury i gęsi służyły do pozyskiwania mięsa i jaj.

Ceramiczne naczynia pokazują co mieszkańcy Jorvik gotowali, ponieważ tłuszcze, woski i oleje mogą być pochłonięte przez gliniane powierzchnie. Jeden z pojemników ukazał pozostałości obfitego gulaszu z mięsa i warzyw.

P9 –

TKANINY

Przędzenie, tkanie i farbowanie odbywało się w domach w Coppergate. Choć był to przemysł domowy, nadwyżki mogły znaleźć się na rynkach za granicą.

Wełna była najprawdopodobniej czyszczona wewnątrz domów, ponieważ odnaleziono tam wiele wszy. W pierwszych krosnach używano obciążników z opalanej gliny, a w późniejszym czasie wprowadzono nową technologię z za granicy.

Tkaniny były barwione przy użyciu roślin takich jak marzanna, janowiec i urzet barwierski, aby stworzyć kolor czerwony, żółty, niebieski i zielony. Białe, tekstylne tkaniny z lnu [włókna roślinne] mogły być używane do wytwarzania bielizny, która była wykańczana przy użyciu szklanych prasek do lnu.

Mała ilość jedwabiu znaleziona w Coppergate była najprawdopodobniej importowana wzdłuż rosyjskich rzek z środkowo-wschodniej i centralnej Azji, a następnie pojawiała się w Jorvik. Jedwab był tutaj cięty i szyty, aby wykonać nakrycia głowy i inne ubrania, które sugerowały o wysokim statusie.

P9a –

Við eld skal öl drekka
en á ísi skríða
magran mar kaupa
en mæki saurgan
heima hest feita
en hund á búi

JORVIK

VIKING · CENTRE

*Przy ognisku popijaj piwo,
a po lodzie jedź na łyżwach
Kup chudą szkapę
i zardzewiały miecz.
Konia tucz w domu,
a psa w cudzym podwórzu.*

- Havamal - Pieśń Najwyższego

P10 –

ROZRYWKA & MUZYKA

Skandynawia i Islandia mają tradycje bogate w sagi, muzykę i poezję. Wskazówki z Coppergate odkrywają jak Wikingowie, którzy tutaj żyli mogli spędzać i wykorzystywać wolny czas.

Zestaw fujarek wykonanych z bukszpanu jest jedynym przykładem instrumentów z epoki Wikingów. Wciąż wykonują one pięcio - nutową skalę od górnego A do górnego E.

Wiele łyżew o różnych rozmiarach zrobionych z kości końskich nóg zostało znalezionych w Coppergate. Gdy rzeki zamarały, łyżwiarstwo mogło być zarówno użyteczną formą przemieszczania się a także sposobem na miło spędzony czas.

Gry planszowe był popularne. Znaleziono fragment planszy z dębu na której można była grać w grę Wikingów 'hnefatafl' (albo 'stół króla')

P11 –

OBRÓBKA DREWNA

Dzięki podmokłym i wolnym od tlenu glebom w Coppergate przetrwało wiele drewnianych obiektów, które w innych warunkach by zgniły po 1000 lat.

JORVIK

VIKING · CENTRE

Miski i kubki zostały wykonane na tokarce, służyły one głównie do przygotowywania żywności lub jedzenia i picia. Niektóre z misek były wysoko cenione, gdyż były one naprawiane gdy się zbiły lub ułamały.

Trzy kubki pokazują ślady malowanej dekoracji. Uważa się, że Coppergate oznacza 'ulicę twórców kubków'.

Znaleziono wiele narzędzi do obróbki drewna. Strugarki do żelaza mogły być używane przez bednarzy by wygładzać i kształtować zakrzywione, drewniane kawałki beczki albo wiadra.

P12 –

OBRÓBKA SKÓRY

Skórzane odpadki, buty i narzędzia zostały znalezione na terenie całego Coppergate. W jednej z posiadłości odnaleziono dowody na wyrób futerałów i pochew do mieczy, sugeruje to, że miała tam miejsca działalność specjalistyczna.

Dostęp do skóry bydłowej był dość łatwy a krowy były poddawane ubojowi na miejscu. Odbywało się tam opalanie skóry, ale także znajdował się tam obornik, ptasie odchody i mocz, które produkowały nieprzyjemny zapach w środku miasta.

Kuśnierze wytwarzali buty w różnych stylach, m. in. proste kapcie, ale także obuwie, które było sznurowane lub zapinane za pomocą skózanego paska. Większość butów z Jorvik była butami sztytami na wywrotkę. Były one zszywane od środka i następnie odwracane na właściwą stronę.

P13 –

OBRÓBKA METALU

Kowale w epoce Wikingów byli mistrzami w swojej sztuce. Ci, którzy wytwarzali broń posiadali najwyższy status, kolejni byli kowale, którzy wytwarzali wysokiej jakości narzędzia skrawające. Kowale z Coppergate pracowali z młotkami, szczypcami, miechami, wytwarzając wszystko od noży, igieł i gwoździ aż do misternie zdobionych kłódek.

JORVIK

VIKING · CENTRE

Poza miastem wytapiano rudy żelaza by tworzyć pręty ze stopu żelaza. Pręty te były transportowane do Jorvik, być może za pomocą łodzi, a następnie sprzedawane na terenie miasta.

Kowale wytwarzając jeden przedmiot często używali różnych stopów żelaza, włączając w to stal. Pokazuje to, że wiedzieli oni, iż stopy żelaza mają różne walory takie jak twardość czy kruchość. Stopy te mogły pochodzić z różnych miejsc lub być wytwarzane przez jedną osobę.

W tym okresie wszystkie żelazne artefakty były podrabiane (podgrzewane i bite młotkiem) w ognisku. Ołów, cyna czy brąz były odlewane (topione i przelewane do formy).

P14 –

MONETY I HANDEL

Ekonomia świata wikingów była oparta na srebrze. Monety były wymieniane w całości lub przecinane. Kawałki sztabek, biżuteria i srebro stołowe nazywane 'hack – silver' było także używane.

Każde srebro musiało być mierzone z wielką dokładnością. Odnaleziono małe wagi w Coppergate, dwie z nich były najprawdopodobniej częścią zestawu ze Skandynawii. Ten typ wag był częścią standardowych pomiarów, które były używane w świecie wikingów.

W X wieku Jorvik było wielkim źródłem monet w północnej Anglii. W Coppergate dwie rzadkie matryce do żelaza, używane do wytwarzania monet były odnalezione w rejonie obróbki metalu. Kawałki ołowiu, wytwarzane na wzór monet, był używane jako próbki, żeby przetestować matryce lub jako wpływy za towary, które napływały do miasta i były również z niego wywożone.

P15 –

ŚWIAT WIKINGÓW

Pojechali mężnie

Daleko za złotem

I na wschód orły nakarmili

Zmarli na południu

W Serklandii

Kamień runiczny z Gripsholm (1050)

Epoka Wikingów była okresem wielkiego rozwoju i zmian.

Wikingowie odwiedzali wiele miejsc tworząc długotrwałe połączenia. Migracja ze Skandynawii prowadziła do powstawania osad na rozległych terenach od Rosji do Północnej Ameryki. To połączenie pozostawiło po sobie dziedzictwo w postaci języka, kultury i fizycznych pozostałości.

Runiczne transkrypcje systemu pisanego wikingów, na monumentalnych kamieniach wprowadzają skrawki informacji. Dłuższe relacje są odnotowane w rocznikach i kronikach. Od późnego okresu XII wieku pisane sagi opowiadały o wspaniałych wydarzeniach przeplatanych kulturalnymi i politycznymi wiadomościami.

Język i nazwy miejsc ukazują wpływ wikingów na osady. Współczesny angielski posiada wiele słów, które mogą być powiązane z czasami wikingów. Większość nazw miejsc w Shetland są oryginalnie Skandynawskie, gdyż wielu wikingów się tam przenosiło.

Archeologiczne pozostałości wciąż odkrywają dokąd i jak wikingowie podróżowali oraz gdzie się osiedlali; ich domy, statki, narzędzia, broń, narzędzia użytku domowego, ubrania oraz sprzedawane dobra, wszystkie one malują obraz szerokiego świata Wikingów.

P16 –

KULTUROWA MIESZANKA

W Anglii, Wikingowie, którzy się osiedlali napotkali Anglosasów, którzy posiadali inny język, religię oraz kulturę.

Przez większość czasu od 866 do 954 roku królowie wikingów oraz anglosascy arcybiskupowie byli najbardziej ważnymi osobistościami w Jorvik. Na najwyższym poziomie sił te dwie kultury współzystowały. Do 1066 roku, po wypędzeniu Erica Bloodaxe'a w 954, angielscy królowie kontrolowali Jorvik poprzez ostrożnie wybieranych lordów.

Pierwsi wikingowie, którzy osiedlili się w Jorvik nie byli chrześcijanami, ale wygląda na to, że przyjęli chrześcijaństwo bardzo szybko. Podczas X wieku ludzie w Jorvik, Skandynawowie oraz Anglicy, rozwinęli nową angloskandynawską kulturę, która zawierała w sobie dwie tradycje.

Krzyż Middleton na nagrobkach z X wieku, pokazuje tę mieszankę pogańskich i chrześcijańskich idei. Wojownik z okresu wikingów oraz mitologiczny wąż są wyrzeźbione na chrześcijańskim krzyżu.